

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายหาความสัมพันธ์ (Correlative descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ความรู้ในการใช้ยา พฤติกรรมการใช้ยาในผู้สูงอายุ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการใช้ยาในผู้สูงอายุ รวมทั้งหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการใช้ยาและพฤติกรรมการใช้ยาในผู้สูงอายุ ตำบลสันป่าเลียด อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุในชุมชนตำบลสันป่าเลียด อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 312 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic random sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างดังนี้ อายุเกินกว่า 60 ปีบริบูรณ์ ขึ้นไป ไม่จำกัดเพศ สามารถสื่อสารได้เข้าใจ มีการรับรู้วัน เวลา สถานที่ และบุคคลปกติ ประเมินโดยใช้แบบทดสอบสภาพจิตใจ (Chula mental test) โดยจะต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 15 คะแนน จากคะแนนเต็ม 19 คะแนน ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย รวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้ในการใช้ยา เป็นคำถามปลายปิด ให้เลือกตอบถูก ผิด และไม่ทราบ ตอนที่ 3 แบบสอบถาม พฤติกรรมในการใช้ยา เป็นคำถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับคือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัตินานๆครั้ง และไม่ปฏิบัติเลย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบสอบถามด้านความรู้ในการใช้ยาและพฤติกรรมการใช้ยา ได้รับการตรวจสอบเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม เท่ากับ .85 และ .94 ตามลำดับ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านความรู้ในการใช้ยา โดยวิธีคูอร์-ริชาร์ดสัน (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .75 และแบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ยาใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .70

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนาสำหรับข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลความรู้ในการใช้ยา และพฤติกรรมการใช้ยา วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard

deviation) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการใช้ยาในผู้สูงอายุวิเคราะห์โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-squares) และการทดสอบของฟิชเชอร์ (Fisher's Exact test) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการใช้ยาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation)

ผลการวิจัย

1. ผู้สูงอายุมีความรู้ในการใช้ยาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านความรู้เกี่ยวกับขนาดของยาที่ใช้และการดูแลตนเองขณะได้รับยาอยู่ในระดับสูง ด้านความรู้เกี่ยวกับฤทธิ์ของยา อาการข้างเคียงของยา การรับประทานยา และวิธีการเก็บรักษา ยา อยู่ในระดับปานกลาง
2. พฤติกรรมการใช้ยาโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าผู้สูงอายุมีพฤติกรรมในการใช้ยาด้านการรับประทานยา การเก็บรักษา ยาอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ด้านการสังเกตอาการและการดูแลตนเองขณะได้รับยาอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง
3. อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และโรคประจำตัว ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาของกลุ่มตัวอย่าง
4. ความรู้ในการใช้ยามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้ยาในผู้สูงอายุในระดับปานกลาง อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ($r=.579$)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า ผู้สูงอายุมีความรู้ในการใช้ยาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ยังมีผู้สูงอายุบางส่วนมีความรู้ในการใช้ยาอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับฤทธิ์ของยา และวิธีการรับประทานยา ดังนั้นจึงเป็นข้อมูลในการประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางการให้ความรู้การใช้ยาในผู้สูงอายุที่เหมาะสม โดยเน้นที่การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจถึงความจำเป็นในการรับรู้เกี่ยวกับฤทธิ์ของยา และวิธีการรับประทานยาที่ถูกต้อง เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ในการใช้ยาได้อย่างถูกต้องปลอดภัย
2. ผลการวิจัยที่พบว่า พฤติกรรมการใช้ยาโดยรวมอยู่ในระดับระดับเหมาะสมมาก แต่ในรายด้าน โดยเฉพาะพฤติกรรมด้านการสังเกตอาการและการดูแลตนเองขณะได้รับยา พฤติกรรมการ

ใช้ยาอยู่ในระดับระดับปานกลาง จึงให้เห็นว่าควรจะมีการเห็นความสำคัญในการปรับพฤติกรรมด้านนี้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการใช้ยาได้อย่างเหมาะสมต่อไป

3. ผลการวิจัยที่พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้ยาในผู้สูงอายุ แสดงว่าการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความรู้เรื่องยาที่รับประทานจะมีผลต่อพฤติกรรมการรับประทานยาให้เหมาะสมและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น และจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่าถ้ามีการจัดกิจกรรมให้คำแนะนำความรู้เกี่ยวกับยา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการได้รับคำแนะนำในการใช้ยาโดยวิธีการจัดอบรม จึงควรนำประโยชน์ข้อมูลด้านนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้ในการใช้ยาในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดโครงการอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุ เรื่องการบริหารยาที่ใช้บ่อย และการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการเกิดปฏิกิริยาระหว่างยากับยาและยากับอาหาร เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการใช้ยาของผู้สูงอายุให้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

4. ในหลักสูตรการสอนเกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุควรจัดเนื้อหาเพื่อให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ยาในผู้สูงอายุ โดยบูรณาการผลการวิจัยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาในผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการใช้ยาที่ถูกต้องและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ศึกษาตัวแปรอื่นที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาในผู้สูงอายุ
2. ศึกษาหาแนวทางการจัดกระทำทางพยาบาล ในการคงไว้ซึ่งพฤติกรรมการใช้ยาของผู้สูงอายุให้เหมาะสม โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาอย่างครอบคลุมทุกด้าน เพื่อให้พฤติกรรมการใช้ยาของผู้สูงอายุมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น